

DE
VOORLEZER
VAN

6:27

JEAN-PAUL
DIDIERLAURENT

ROMAN

Jean-Paul Didierlaurent

De voorlezer van 6:27

Uitgegeven door Xander Uitgevers BV
Hamerstraat 3, 1021 JT Amsterdam

www.xanderuitgevers.nl

Oorspronkelijke titel: *Le Liseur du 6h27*
Oorspronkelijke uitgever: Éditions Au diable vauvert
Vertaling: Richard Kwakkel
Omslagontwerp: Studio Marlies Visser
Omslagbeeld: Corbis
Auteursfoto: Gwendolyne Delisle
Zetwerk: ZetSpiegel, Best

Dit boek kwam tot stand in samenwerking
met 2 Seas Literary Agency.

Copyright © 2014 Éditions Au diable vauvert
Copyright © 2014 voor de Nederlandse taal:
Xander Uitgevers BV, Amsterdam

Eerste druk 2014

ISBN 978 94 0160 292 1 | NUR 302

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt
door middel van druk, fotokopie, internet of op welke
andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke
toestemming van de uitgever.

*Voor Sabine, zonder wie dit boek er niet zou zijn,
voor mijn vader, die met zijn onzichtbare
aanwezigheid een eeuwige bron van liefde is,
en voor Colette, voor haar onvoorwaardelijke steun.*

I

SOMMIGEN KOMEN DOOF, stom of blind ter wereld. Anderen zien het eerste levenslicht door schele ogen, worden geboren met een hazenlip of een ontsierende wijnvlek midden op hun gezicht. Weer anderen komen zelfs misvormd op de wereld, hebben al een dood been voor ze zelfs nog maar een seconde hebben geleefd. Maar Guylain Vignolles begon zijn leven met als enige last het gemene woordgrapje dat met zijn voor- en achternaam kon worden gemaakt, Vilain Guignol, een pesterig spelletje met letters dat hem veroordeelde tot een leven als ‘lelijke janklaassen’.

Zijn vader en moeder hadden niet even de moeite genomen een naam van de PTT-kalender van dat jaar

te plukken en waren zomaar met dat malle ‘Guylain’ op de proppen gekomen, zonder zelfs maar een moment stil te staan bij de dramatische gevolgen van hun daad. Vreemd genoeg had hij ze nooit durven vragen hoe ze tot hun keuze waren gekomen, hoewel die vraag hem regelmatig op de lippen had gebrand. Misschien uit angst ze in verlegenheid te brengen. Maar zeker ook uit angst dat het antwoord zo banaal was dat het er alleen maar erger op zou worden. Soms probeerde hij zich voor te stellen hoe zijn leven eruit had gezien als hij gewoon Lucas had geheten, of Xavier, of Hugo. Of domweg Ghislain, Ghislain Vignolles, dat was tenminste een échte naam geweest, een naam waarmee hij een bestaan had kunnen opbouwen, een naam die zijn lichaam en geest bescherming had geboden achter vier volstrekt onschuldige lettergrepen. Maar in plaats daarvan is hij zijn hele jeugd door alles en iedereen overal en nergens uitgemaakt voor lelijke janklaassen. In de zesendertig jaar van zijn bestaan had hij geleerd niet op te vallen, onzichtbaar te blijven, om maar geen pesterijen en lachsalvo’s uit te lokken. Niet mooi zijn, niet lelijk, niet dik, niet dun. Niet meer dan een vaag silhouet zijn, een glimp, opgevangen aan de rand van het gezichtsveld. Opgaan in het omringende landschap, tot complete zelfverloochening en een eenzaam bestaan gespeend van bezoek door anderen aan toe. Al die jaren had Guylain Vignolles zijn bestaan gevuld met

niet-zijn, behalve hier, op dit droefgeestige perron, waar hij elke ochtend van elke week kwam, waar hij de komst van zijn trein afwachtte, altijd op exact hetzelfde tijdstip, op exact dezelfde plek, met zijn voeten op de witte lijn die de strook markeerde waar je niet mocht staan om te voorkomen dat je voor de trein viel. Die onbeduidende witte streep op het beton had vreemd genoeg een kalmerende invloed op hem. Als door magie vervloog op die streep de bedompte kadaverlucht die altijd in zijn hoofd hing. En in de korte tijd tot de komst van de trein schuifelde hij eroverheen alsof hij ermee wilde versmelten, zich er drommels goed van bewust dat het een tijdelijke vlucht uit de werkelijkheid was, dat hij alleen aan de wreedheden die hem ginds, achter de horizon wachtten, kon ontsnappen door van die stomme streep, waarop hij van de ene op de andere voet balanceerde, af te stappen en naar huis te gaan. Ja, gewoon opgeven, dat was alles, terug naar bed, zich opkrullen in de lauwwarme kuil die zijn lichaam die nacht in de matras had achtergelaten. De slaap als vlucht. Maar uiteindelijk schikte hij zich altijd in zijn lot en bleef op de witte streep, met in zijn oren het geroezemoes van de vaste klanten achter hem, hun borende blikken in zijn nek, in een soort brandwond die hem eraan herinnerde dat hij nog leefde. In de loop der jaren hadden de andere reizigers voor hem het soort erbarmen leren opbrengen dat simpelen van geest bij

hun medemens oproepen. Guylain was de verademing die twintig minuten lang, de tijd die hun rit in beslag nam, de monotonie van alledag doorbrak.

2

DE REMMEN KRIJSTEN HET UIT toen het treinstel voor het perron tot stilstand kwam. Guylain rukte zich los van de witte streep en stapte op de treeplank. Het smalle klapstoeltje rechts van de deur wachtte al op hem. Hij prefereerde het harde van de oranje zitting boven het zachte van de banken en mettertijd was de klapstoel onderdeel van het ritueel geworden. Het neerklappen van de zitting had een symbolische waarde gekregen waaruit hij vertrouwen putte. Terwijl de trein in beweging kwam, haalde hij de kartonnen omslag uit zijn eeuwige leren aktetas. Hij sloeg de map bedachtzaam open en trok van tussen twee vellen zuurstokroze vloeipapier een eerste bladzijde tevoorschijn. Het velletje, aan een kant afgescheurd en in de

linkerbovenhoek gerafeld, hing kwetsbaar tussen zijn vingers. Het was een bladzijde uit een boek, formaat dertien bij twintig. De jongeman keek er aandachtig naar voordat hij het op het vloepapier legde. Het werd langzaam stil in de coupé. Hier en daar klonk een verwijtend 'sst' om een paar hardnekkige praters het zwijgen op te leggen. Guylain schraapte nog een keer zijn keel en begon toen, net als iedere ochtend, hardop voor te lezen:

‘Verlamd van ontzetting, niet in staat een woord uit te brengen, keek het kind met opengesperde ogen naar het dier dat spartelend aan de deur van de schuur hing. De man legde zijn hand om de keel, waarin het leven nog zichtbaar klopte. Het vlijmscherpe lemmet gleed geluidloos door de witte vacht, een warme geiser spoot uit de wond en druppels vermiljoen waaierden uit over de pols van de man. Met een paar ge oefende halen van het mes sneed de vader, mouwen opgestroopt tot boven de ellebogen, de vacht in. Met zijn krachtige handen trok hij traag aan de vacht en stroopte die af alsof het een doodgewone sok was. Tot daar, in al zijn naaktheid, het slanke, gespierde lichaam van het konijn verscheen, het vlees nog dampend van het bruusk onderbroken leven. Het kopje bungelde ontzield en lelijk aan een reep vacht, twee bolle ogen verraadden geen spoor van verwijt en blikten hol in het niets.’

Het licht van de ontluikende dag scheen door de bewasemde ruiten en de tekst stroomde in een lange aaneenschakeling van lettergrepen uit zijn mond, af en toe onderbroken door korte stiltes, waarin het lawaai van de rijdende trein leek aan te zwellen. Voor alle reizigers in de coupé was hij de voorlezer, die ietwat vreemde man die op heldere, luide toon een paar pagina's uit zijn aktetas voorlas. Een recept uit een kookboek kon voorafgaan aan een fragment uit de laatste Goncourt, een alinea uit een thriller volgen op een pagina uit een geschiedenisboek. De inhoud deed er voor Guylain niet toe, in zijn ogen was alleen het voorlezen zelf belangrijk. Hij las alle teksten voor met dezelfde toewijding, dezelfde passie. En elke keer voltrok zich het wonder. Elk woord dat over zijn lippen kwam, voerde een deel van de weerzin mee die hem bij het naderen van de fabriek steeds meer naar de keel greep:

‘Toen opende het mes de deur tot het mysterie. Met een lange haal opende de vader de buik van het dier, dat zijn dampende ingewanden uitbraakte. Darmen ontsnapten in een lange sliert naar buiten, alsof ze in die veel te krappe ruimte al tijden ongeduldig op dat ene moment hadden gewacht. Van het konijn was weinig meer over dan een bloedig lijfje, omzwachteld in een keukendoek. Een paar dagen later maakte een nieuw konijn zijn opwachting, een zacht bolletje wit dons dat vrolijk in zijn hok op en neer sprong en het kind met

grote bloedrode ogen aankeek, vanaf de andere kant van het dodenrijk...'

Zonder zelfs maar op te kijken, pakte Guylain behoedzaam het tweede velletje papier:

‘Instinctief hadden de mannen zich plat op de grond laten vallen, alsof ze er het liefst in waren weggedoken, weggedoken in de beschermende schoot van moeder aarde. Sommigen klauwden als dolle honden met hun blote handen in de vochtige aarde. Anderen lagen opgekruld op de grond en leken hun broze rug te gebruiken als scherm tegen het spervuur van dodelijke scherven die van alle kanten door de lucht vlogen. In een soort oerreflex waren ze allemaal dicht tegen elkaar aan gekropen. Behalve Josef, die te midden van de chaos overeind was gebleven en in een gebaar dat aan de waanzin leek te zijn ontsproten zijn armen om de stam van de grote witte berk voor hem had geslagen. Uit gutsen in de stam zweette de boom dikke druppels stroperig hars die op de bast parelden en dan traag langs de schors naar beneden lekten. De boom liet alles lopen, net als Josef, bij wie de pis warm langs zijn benen liep. Bij elke explosie trilde de berk tegen zijn wangen, beefde de stam in zijn armen.’

Guylain liet zijn blik over het dozijn bladzijden glijden dat hij uit zijn aktetas had gehaald, tot de trein af-

remde en het station binnenreed. En terwijl de indruk van de laatste woorden die hij uitsprak op zijn verhemelte vervaagde, nam hij voor het eerst sinds hij was ingestapt zijn medepassagiers op. Als zo vaak las hij teleurstelling op hun gezichten, droefenis zelfs, maar nooit langer dan zijn gehoor nodig had een keer diep adem te halen. In een mum van tijd was de coupé leeggestroomd. Zelf kwam hij ook overeind. Het stoeltje sloeg met een klap dicht. Het afsluitende applaus. Een vrouw van middelbare leeftijd fluisterde hem een bedankje in het oor. Guylain glimlachte haar toe. Hoe moest hij die mensen uitleggen dat hij het niet voor hen deed? Met tegenzin verliet hij de zoelte van de coupé en liet hij de bladzijden van die dag achter zich. Maar hij wist dat ze geborgen waren, behaaglijk weggestopt tussen de zitting en de rugleuning van de klapstoel, ver weg van het vernietigende lawaai waaraan ze waren ontsnapt. Buiten was de regen in kracht verdubbeld. Naarmate hij de fabriek naderde, klonk de rauwe stem van de oude Giuseppe steeds luider in zijn hoofd, net als anders. ‘Dit is niks voor jou, kleintje. Dat weet je misschien nog niet, maar dit is niks voor jou!’ Hij wist waar hij het over had, de oude man, die om de moederin te houden zelf niks beters had kunnen bedenken dan hamer en sikkel. Guylain had niet naar hem geluisterd en was naïef genoeg geweest om te geloven dat routine uiteindelijk redding zou brengen. Dat die als een najaarsmist bezit van hem zou nemen en zijn geest

zou verdoven. Maar na al die jaren moest hij nog steeds kokhalzen als hij die enorme, vieze en vervallen muur zag opdoemen. Erachter, afgeschermd voor de buitenwereld, bevond zich Het Ding. Het Ding dat hem wachtte.

3

HET HEK PIEPTE IJSELIJK TOEN hij het openduwde en het fabrieksterrein op liep. Het geluid rukte de bewaker los uit zijn boek. Er waren zo veel bladzijden uit Racines *Britannicus* gescheurd, dat de heruitgave uit 1936 eruitzag als een gewonde vogel. Guylain vroeg zich af of Yvon Grimbert ooit zijn wachthuisje uit kwam. Het totale gebrek aan comfort van zijn onderkomen van krap twee bij drie meter, waar wind en weer aan alle kanten vrij spel hadden, leek hem niet te deren, zolang hij zijn grote plastic bak met boeken maar bij zich had. Op zijn negenenvijftigste kon hij eigenlijk alleen nog warme gevoelens opbrengen voor het klassieke theater en het gebeurde dan ook regelmatig dat hij tussen twee binnenkomers door in de huid

van een Don Diego sloop, of zich in de toga van een denkbeeldige Pyrrhus hees en met weidse gebaren van zijn imposante armen zijn minuscule onderkomen vulde, om een gloedvolle tirade lang te ontsnappen aan zijn roemloze, onderbetaalde rol, die erin bestond een rood-witte slagboom die toegang bood tot het fabrieksterrein op en neer te laten. Hij zag er altijd tot in de puntjes verzorgd uit, met een dunne streep snor op zijn bovenlip, en liet geen gelegenheid voorbijgaan om even de grote Cyrano aan te halen: 'Een mooie knevel kan elk woord iets moois wel geven!' Voor Yvon Grimbert was het liefde op het eerste gezicht geweest met het alexandrijn. In vuur en vlam een twaalfvoetig vers voordragen was de nieuwe bestemming in zijn leven op aarde geworden. Om die passie hield Guylain van Yvon. En misschien ook omdat hij een van de weinigen was die niet zwichtte voor de verleiding hem een lelijke janklaassen te noemen.

'Dag Yvon.'

'Dag kleintje.' Net als Giuseppe was hij nooit op het idee opgekomen hem met iets anders aan te duiden dan met die ene kwalificatie.

'De dikke en de klootzak zijn er al.'

Yvon noemde ze altijd in die volgorde, nooit andersom. De dikke voor de klootzak. Als de bewaker niet in alexandrijnen sprak, hield hij het bij korte zinnen, niet omdat hij om woorden verlegen zat, maar omdat hij zijn stem wilde sparen voor het enige wat in zijn ogen de moeite loonde: het twaalfvoetig vers.

Terwijl Guylain zich verwijderde in de richting van de enorme plaatstalen loods, riep Yvon hem nog twee versregels van eigen makelij na:

‘De bui hij trekt voorbij, zo duister en gezwind,
De hagelstenen rof’len, als waren zij van grind.’

Het Ding. Daar stond het, onheilspellend en zwaar, midden in de loods. In de meer dan vijftien jaar dat Guylain dit werk nu deed, had hij de naam van Het Ding nooit over zijn lippen kunnen krijgen, alsof hij bang was daarmee het bestaan ervan te zullen erkennen, een vorm van impliciete acceptatie die hij zich in geen geval toestond. Niet benoemen, dat was de laatste verdedigingswal die hij had opgeworpen tussen Het Ding en hemzelf en die hem ervan moest weerhouden zijn ziel definitief aan de duivelse machine te verkopen. Het Ding moest genoeg nemen met zijn lichaam en niets dan zijn lichaam. De naam die in de stalen mastodont gegraveerd stond, riep beelden op van een onafwendbare dood: Zerstor 500, van het werkwoord *zerstören*, wat in de schone taal van Goethe zo veel betekende als ‘vernietigen’. De Zerstor Fünf Hundert was een monster van bijna elf ton dat zijn baas in 1986 bij Krafft GmbH in het Ruhrgebied had gekocht. Dat de Zerstor bij eerste kennismaking een groengrijs metaal omhulsel bleek te hebben, had hem niet verbaasd: een echte oorlogskleur. Welke kleur hadden ze een

machine gewijd aan destructie anders moeten geven... Op het eerste gezicht kon je nog denken dat het een spuitcabine was, een enorme generator, of, toppunt van ironie, een kloeke rotatiepers. Foeilelijk zijn, meer pretenties leek Het Ding niet te hebben. Maar dat was alleen het zichtbare deel van de ijsberg. Midden in de grauwgrijze betonnen monotonie bood een hoekige muil van vier bij drie meter toegang tot het mysterieuze inwendige. Daar, diep verborgen in de duisternis, aan het eind van een roestvrijstalen trechter, bevond zich de hele weerzinwekkende machinerie, het mechanisme waaraan de fabriek haar bestaansrecht ontleende. In zuiver technisch opzicht ontleende de Zerstor 500 zijn meer dan passende naam aan de vijfhonderd vuistgrote hamers die in groepen van vijf waren gemonteerd op twee horizontale cilinders die de volle breedte van de gapende muil besloegen. Daar kwamen nog zeshonderd messen bij van roestvrij staal, verdeeld over drie assen die met een snelheid van achthonderd toeren per minuut ronddraaiden. Aan weerszijden van die hel stond een erehaag van een kleine twintig pijpen, waaruit onder een druk van driehonderd bar water met een temperatuur van honderd-twintig graden spoot. Iets verderop stonden de vier machtige armen van een mixer gemaakt van nog meer roestvrij staal. Een reusachtige diesel, opgesloten in een stalen kooi, met een vermogen van net geen duizend paardenkrachten, moest het monster tot leven wekken.

Het Ding was ontworpen en gebouwd om te vermalen en te verscheuren, te pletten en te stampen, te vermorzelen, verslinden en verhakselen, te verbrijzelen, vermalen, verpappen en verkoken. Maar de beste omschrijving die Guylain ooit had gehoord, bleef toch de aanklacht die de oude Giuseppe door de loods brulde als zelfs de slechte wijn die hij de hele dag achteroversloeg de machteloze haat die hij in al die jaren jegens de Zerstor 500 had opgekropt niet had kunnen dempen: ‘Genocide, dat is het!’